

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 98/2022-52

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a zo sudcov Libora Duľu a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátom JUDr. Jozefom Polákom, Aleja slobody 50, Dolný Kubín, proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne č. k. 5 Co 353/2016 z 13. decembra 2016 a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 3 Cdo 42/2019 z 25. novembra 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 1. marca 2021 domáha vyslovenia porušenia základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozhodnutiami všeobecných súdov označenými v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľka navrhuje zrušiť obidve napadnuté rozhodnutia a vrátiť vec súdom na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti, napadnutých rozhodnutí a ostatných príloh vyplýva nasledujúci stav veci:

Okresný súd Považská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) na návrh [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „pôvodný vlastník“ alebo „žalobca“) rozsudkom č. k. 6 C 242/2013 z 26. mája 2016 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) určil, že záložná zmluva z 12. apríla 2010 uzatvorená medzi sťažovateľkou ako záložným veriteľom a [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaný v 2. rade“) na zabezpečenie nehnuteľností zapísaných na liste vlastníctva č. [REDAKOVANÉ] vedenom Správou katastra [REDAKOVANÉ], a to zastavaných plôch a nádvorí s výmerou 1 942 m² v katastrálnom území [REDAKOVANÉ] na parcele č. [REDAKOVANÉ] a prevádzkovej budovy súp. č. [REDAKOVANÉ] na parcele č. [REDAKOVANÉ]

(ďalej len „nehnutelnosti“), je neplatná. Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 5 Co 353/2016 z 13. decembra 2016 (ďalej len „napadnutý rozsudok“) na odvolanie sťažovateľky potvrdil rozsudok okresného súdu. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) dovolanie sťažovateľky proti napadnutému rozsudku krajského súdu odôvodnené podľa § 420 písm. e) a f), ako aj podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“) uznesením č. k. 3 Cdo 222/2017 z 8. februára 2018 odmietol. Nálezom ústavného súdu č. k. II. ÚS 291/2018 zo 6. decembra 2018 bolo toto uznesenie najvyššieho súdu zrušené a vrátené na ďalšie konanie z dôvodu porušenia základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Najvyšší súd potom uznesením č. k. 3 Cdo 42/2019 z 25. novembra 2020 (ďalej len „napadnuté uznesenie“) dovolanie sťažovateľky odmietol.

3. Krajský súd v napadnutom rozsudku dospel k záveru o vecnej správnosti rozsudku okresného súdu, ktorý vzal do úvahy všetky skutočnosti, ktoré vyplynuli z vykonaných dôkazov, neopomenul rozhodujúce skutočnosti, výsledok dokazovania zodpovedá tomu, čo malo byť zistené. Právne posúdenie okresným súdom považoval odvolací súd za správne a venoval sa jednotlivým odvolacím námietkam žalovaných.

4. K odvolacej námietke odňatia možnosti konať pred súdom krajský súd uviedol, že v prípade pojednávani z 22. apríla a 26. mája 2016 nezistil v procesnom postupe okresného súdu znemožnenie uskutočňovania procesných práv žalovanými v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Nevykonanie dôkazu obsahom spisov Okresného úradu Považská Bystrica týkajúcich sa zápisov vlastníckeho práva žalobcu k nehnuteľnostiam a povolenia vkladu záložného práva sťažovateľky krajský súd nepovažoval za odňatie možnosti žalovaným konať pred súdom. Obsah spisu týkajúci sa zápisu záložného práva sťažovateľky bol okresným súdom oznámený na pojednávaní. Pri druhom spise týkajúcom sa vlastníckeho práva sťažovateľky krajský súd uviedol, že dokazovanie prebieha vo viacerých fázach a len súd má zákonnú právomoc rozhodnúť, ktorý z označených, navrhnutých dôkazov vykoná, aby priebeh konania bol hospodárny a rýchly. Skutočnosti týkajúce sa vlastníckeho práva boli v miere dostatočnej pre rozhodnutie preukázané už vykonaným dokazovaním okresného súdu. Krajský súd nevidel žiadne ďalšie skutočnosti, ktoré by mohli byť uvedeným dokazovaním preukázané alebo ktoré by mohli mať vplyv na správnosť záverov okresného súdu. Odvolaciu námietku žalovaných, že konanie sa vyhlásením konkurzu na majetok žalovaného v 2. rade zo zákona prerušilo podľa § 47 ods. 1 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o konkurze a reštrukturalizácii“), považoval krajský súd za nesprávnu. V zmysle zákonného ustanovenia sa prerušujú konania, ktoré sa týkajú majetku podliehajúceho konkurzu a patriaceho úpadcovi. Vzhľadom na predmet sporu (určenie neplatnosti záložnej zmluvy z 12. apríla 2010, kde zálohom sú nehnuteľnosti vo vlastníctve tretej osoby – žalobcu, nie úpadcu) sa súdne konanie *ex lege* prerušiť nemohlo. Krajský súd sa nestotožnil s námietkou, že žalobca nemá na požadovanom určení právny záujem. Záložné právo je zapísané na liste vlastníctva v časti tiarch, preto sa žalobca nachádza v stave objektívnej právnej neistoty v otázke, či jeho majetok je zaťažený vecným právom tretej osoby alebo nie. Tento právny stav neistoty medzi žalobcom a žalovanými sa môže odstrániť len požadovaným určením a rozhodnutie súdu bude podkladom pre zmenu zápisu v katastri nehnuteľností. Na tom nemení nič ani domáhanie sa vylúčenia nehnuteľností zo súpisu majetku úpadcu – žalovaného v 2. rade v osobitnom konaní. Výsledok

excindačného konania bude záväzný len pre jeho strany, nie však pre žalovaných, pre ktorých bude záväzný výsledok určenia v tomto spore.

5. Pokiaľ ide o právne posúdenie záložnej zmluvy, krajský súd sa zhodol so závermi okresného súdu o jej absolútnej neplatnosti. Žalobca so žalovaným v 2. rade uzatvorili 12. novembra 2009 kúpnu zmluvu, ktorej predmetom boli nehnuteľnosti. Po vklade vlastníckeho práva žalovaný v 2. rade uzatvoril so sťažovateľkou 12. apríla 2010 záložnú zmluvu, ktorou bolo zriadené záložné právo na nehnuteľnostiach v prospech sťažovateľky na účely zabezpečenia jej pohľadávky zo zmluvy o pôžičke proti žalovanému v 2. rade. Rozsudkom okresného súdu č. k. 10 C 213/2010 zo 6. apríla 2011 bolo určené, že žalobca je vlastníkom nehnuteľností, vychádzajúc z jeho platného odstúpenia od kúpnej zmluvy z 12. novembra 2009 po nezaplatení kúpnej ceny žalovaným v 2. rade. Okresný súd rozsudkom č. k. 3 C 105/2012 z 29. novembra 2012 určil, že kúpna zmluva z 12. novembra 2009 je neplatná, pretože nebola splnená podmienka technickej jednoty listín, na ktorých bola kúpna zmluva spísaná, a preto je potrebné nevyhnutne prijať záver, že záložná zmluva z 12. apríla 2010 je absolútne neplatným právnym úkonom z dôvodu, že žalovaný v 2. rade nebol oprávnený disponovať nehnuteľnosťami, keď kúpna zmluva bola absolútne neplatným právnym úkonom. Dispozícia žalovaného v 2. rade nehnuteľnosťami odporuje zásade „*nemo plus iuris...*“.

6. Krajský súd sa nestotožnil s námietkou žalovaných o spôsobe posúdenia platnosti zmluvy ako predbežnej otázky. Výrok rozsudku č. k. 10 C 213/2010 zo 6. apríla 2011 určil neplatnosť právneho úkonu, teda posúdenie hmotnoprávneho vzťahu medzi žalobcom a žalovaným v 2. rade je pre súd a účastníkov konania záväzná. Podľa krajského súdu okresný súd správne vychádzal pri svojich záveroch o neplatnosti záložnej zmluvy z toho, že kúpna zmluva je neplatná, čo určil právoplatný a záväzný výrok súdneho rozhodnutia.

7. K odvolacej námietke žalovaných o aplikácii doktríny ochrany dobromyseľne nadobudnutých práv tretích osôb krajský súd poukázal na jej akceptáciu v Českej republike a na nemožnosť nateraz prijať záver o jej akceptácii v Slovenskej republike. Stotožnil sa s názorom doterajšej praxe (I. ÚS 50/2010) o nemožnosti platného prevodu vlastníckeho práva k nehnuteľnosti na základe absolútne neplatného právneho úkonu, teda nemožnosti uprednostnenia požiadavky právnej istoty a ochrany práv nadobudnutých v dobrej viere pred zásadou, že nikto nemôže na iného previesť viac práv, ako má. K rozhodnutiam, na ktoré sa odvolávali žalovaní (rozsudok najvyššieho súdu č. k. 6 Sžo 229/2010 z 20. júla 2011, rozhodnutia ústavného súdu č. k. I. ÚS 350/08 z 30. septembra 2010, č. k. I. ÚS 549/2015 zo 16. marca 2016), uviedol, že nie sú aplikovateľné v súdenom spore a vychádzajú z odlišného skutkového stavu (ďalší prevod vlastníckeho práva k nehnuteľnosti a odstúpenie pôvodného vlastníka od prvej z prevodných zmlúv). V súdenom prípade tretia osoba – sťažovateľka nenadobudla od pôvodného nadobúdateľa – žalovaného v 2. rade vlastnícke právo, ale záložné právo a pôvodná prevodná zmluva bola vyhlásená za absolútne neplatný právny úkon. Sťažovateľka tak v čase ďalšieho právneho úkonu nebola vlastníkom nehnuteľností a predmetom tohto ďalšieho úkonu nebol prevod vlastníckeho práva, ale zriadenie záložného práva k nehnuteľnostiam. Nestoja proti sebe vlastnícke právo pôvodného vlastníka a dobromyseľného nadobúdateľa, ale vlastnícke právo pôvodného vlastníka a záložné právo tretej osoby, ktorá toto zriadila zmluvou uzatvorenou s osobou, ktorá nikdy vlastníkom nehnuteľností nebola. V takomto prípade je potrebné poskytnúť právnu ochranu vlastníckemu právu pôvodného vlastníka. Dôsledkom bude zachovanie vlastníckeho práva pôvodného vlastníka oproti strate zabezpečenia pohľadávky sťažovateľky, čo nemusí v konečnom dôsledku znamenať, že jej pohľadávka nebude

uspokojená a že bude postihnutá vo sfére svojich majetkových práv. Naproti tomu pri aplikácii princípu ochrany dobrej viery by výsledok nevyhnutne znamenal, že nehnuteľnosti vo vlastníctve žalobcu budú ako zaťažené záložným právom sťažovateľky speňažené v konkurznom konaní vedenom na majetok žalovaného v 2. rade na účely uspokojenia pohľadávky sťažovateľky, teda žalobca v konečnom dôsledku stratí svoje vlastnícke právo.

8. Najvyšší súd v napadnutom uznesení dospel k záveru, že dovolanie nie je procesne prípustné. Vo vzťahu k námietke porušenia práva na zákonného sudcu sa zaoberal nestrannosťou zákonného sudcu odôvodnenou priateľským vzťahom k žalobcovi a pracovným vzťahom k blízkym príbuzným žalobcu. Uviedol, že nezaujatosť zákonného sudcu JUDr. Ladislava Vašuta bola opakovane posudzovaná krajským súdom uzneseniami z 29. januára a 3. apríla 2014, ktorý zákonného sudcu z prejednávania a rozhodovania nevyhlásil. Napriek tomu aj najvyšší súd posudzoval namietanú nestrannosť a nezistil existenciu sťažovateľkou opakovane tvrdených dôvodov zaujatosti. Podľa vyjadrenia zákonného sudcu z 29. novembra 2017 k dôvodom zaujatosti je bez priateľského alebo negatívneho pomeru k žalobcovi, resp. pracovného pomeru k jeho príbuzným. Sťažovateľka tvrdené dôvody zaujatosti ničím nepreukázala, preto uplatnený dovolací dôvod nie je dôvodný podľa § 420 písm. e) CSP a nezakladá prípustnosť dovolania.

9. K dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP najvyšší súd uviedol, že namietané porušenie procesných práv sťažovateľky neprerušením konania pre vyhlásený konkurz na majetok žalobcu v 2. rade nemožno považovať za opodstatnené. Krajský súd sa náležite vysporiadal s touto námietkou uplatnenou aj v odvolacom konaní, s jeho záverom sa najvyšší súd stotožnil. Nehnuteľnosti nie sú vo vlastníctve úpadcu – žalovaného v 2. rade, ale žalobcu, preto zákonné podmienky na prerušenie konania v spore o určenie neplatnosti záložnej zmluvy v zmysle § 47 ods. 1 zákona o konkurze a reštrukturalizácii neboli splnené. Tvrdené skutkové okolnosti sa navyše týkali žalovaného v 2. rade, a nie sťažovateľky, ktorá v konečnom dôsledku ani nekonkretizovala, aké konkrétne procesné práva jej mali byť postupom súdov porušené v takej miere, že by bolo možné konštatovať porušenie práva na spravodlivý proces.

10. Súdny nižších inštancií správne a v dostatočnom rozsahu zistili skutkový stav nevyhnutný pre posúdenie dôvodnosti žaloby, náležite sa s ním vysporiadali a vec správne právne posúdili. Podľa najvyššieho súdu namietané nevykonanie navrhnutých dôkazov či nedostatočné zistenie skutkového stavu veci nemožno považovať za opodstatnené. Odôvodnenie napadnutého rozsudku spĺňa náležitosti riadneho odôvodnenia podľa § 393 ods. 2 v spojení s § 220 ods. 2 CSP, je jasné, zrozumiteľné a preskúmateľné. Do práva na spravodlivý proces nepatrí právo účastníka konania, aby sa súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov. Uplatnený dovolací dôvod preto nezakladá prípustnosť dovolania.

11. K nesprávne právnomu posúdeniu veci z dôvodov podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP najvyšší súd uviedol, že dovolanie nie je prostriedkom určeným na revíziu skutkových zistení vykonaných súdmi nižších inštancií, na ktorých je napadnuté rozhodnutie založené, ani prostriedkom na prehodnotenie vykonaných dôkazov. Poukázal na potrebu vymedzenia dovolacej otázky procesnou stranou spôsobom podľa § 431 až § 435 CSP, bez čoho nie je možné vecne prejednať dovolanie. Samotná polemika sťažovateľky s právnym posúdením dôvodnosti uplatneného nároku podľa najvyššieho súdu požiadavku riadneho vymedzenia dovolacieho dôvodu nespĺňa. Z uvedených dôvodov najvyšší súd odmietol dovolanie podľa § 447 písm. c) CSP

vo vzťahu k dovolacím dôvodom podľa § 420 CSP a podľa § 447 písm. f) CSP vo vzťahu k ostatným dovolacím dôvodom.

II.

Argumentácia sťažovateľky

12. Proti napadnutým rozhodnutiam sťažovateľka popri všeobecnej výčitke arbitrárnosti, prílišného formalizmu, nedôslednej aplikácie právnych noriem a nedostatočného odôvodnenia argumentuje:

a) Krajský súd a najvyšší súd sa odmietli venovať zásadnej námietke, že okresný súd sa nemal odchyliť od právneho názoru vysloveného v rozsudku č. k. 10 C 213/2010 zo 6. apríla 2011, ktorým bola záväzne riešená prejudiciálna otázka platnosti kúpnej zmluvy z 12. novembra 2009. Záver krajského súdu, že vo výroku tohto rozsudku nebola právoplatne vyriešená otázka hmotnoprávneho vzťahu medzi účastníkmi, priamo odporuje výrokovej časti rozsudku, popiera zmysel inštitútu predbežných otázok. Výklad krajského súdu je neudržateľný, znamená neprípustný zásah do princípu právnej istoty a dôvery v právoplatné rozhodnutia súdu.

b) Krajský súd nezrušil rozsudok okresného súdu napriek zisteniu procesného pochybenia súdu (pojednávania z apríla a mája 2016, pozn.), nevykonal podstatný dôkaz oznámením spisu Okresného úradu Považská Bystrica týkajúceho sa zápisu vlastníckeho práva žalobcu k nehnuteľnostiam. Záver krajského súdu, že konanie sa neprerušuje podľa § 47 ods. 1 zákona o konkurze a reštrukturalizácii vyhlásením konkurzu na majetok žalovaného v 2. rade, pretože nehnuteľnosti nepodliehajú konkurzu na jeho majetok, je v rozpore s ustálenou praxou dovolacieho súdu a § 67 ods. 1 zákona o konkurze a reštrukturalizácii. Krajský súd založil svoje rozhodnutie na nesprávnom a ústavne neudržateľnom právnom závere o absolútnej neplatnosti záložnej zmluvy z 12. apríla 2010, jeho výklad je v rozpore s účelom § 151a až § 151g Občianskeho zákonníka. Obmedzil sa len na konštatovanie zákonnosti postupu a rozsudku okresného súdu, nedostatočne preskúmal postup okresného súdu, jeho závery sú čisto formalistické a ústavnoprávne ich nemožno akceptovať. Potvrdením rozsudku okresného súdu poprel zmysel a účel označených článkov, odoprel právo sťažovateľky na prístup k súdu.

c) Záver najvyššieho súdu, že vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu neexistujú sťažovateľkou namietané vady, ktoré zakladajú dovolacie dôvody a nesprávnosť rozhodnutia, je v rozpore s vykonaným dokazovaním, je protiústavný, nezodpovedá účinnej právnej úprave, takýto výklad prípustnosti dovolania neprípustne zužuje právo sťažovateľky na podanie dovolania. Závery o nekonkretizovaní právnej otázky v dovolaní a rozpore právnych názorov odvolacieho súdu s ustálenou judikatúrou sú protiústavné. Najvyšší súd vôbec neposudzoval a nebral do úvahy dovolacie dôvody, resp. konštatoval, že nevyšli najavo. Stotožnil sa s argumentáciou súdov nižších stupňov, priznal právne účinky nezákonnému postupu a rozhodnutiu krajského súdu, neriadil sa zrušujúcim nálezom ústavného súdu, preto porušil označené práva sťažovateľky.

d) Sťažovateľka trvá na tom, že sú dané ňou označené dovolacie dôvody. Opakuje argumentáciu uvedenú v dovolaní. Predkladá vlastné názory na právne posúdenie veci a na to, aký mal byť postup a rozhodnutia súdov.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

13. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) napadnutým rozsudkom krajského súdu, ktorým potvrdil rozsudok okresného súdu o určení neplatnosti právneho úkonu, ako aj uznesením najvyššieho súdu o odmietnutí dovolania sťažovateľky, ktoré majú byť svojvoľné a nedostatočne odôvodnené. Namietané je aj porušenie základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy.

III.1. K namietanému porušeniu čl. 20 ods. 1 ústavy:

14. Ústavná sťažnosť neobsahuje všetky náležitosti. Sťažovateľka je zastúpená advokátom, avšak argumentácia vo vzťahu k tvrdenému porušeniu čl. 20 ods. 1 ústavy úplne absentuje. Pokiaľ ide o konkrétne skutkové a právne dôvody, ide o osobitnú náležitosť ústavnej sťažnosti podľa § 123 písm. d) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorej nedostatok spravidla vedie ústavný súd k záveru o odmietnutí ústavnej sťažnosti, pretože takúto esenciálnu náležitosť (m. m. II. ÚS 102/2019) nie je možné odstrániť ani osobitnou výzvou. V tejto časti preto ústavný súd ústavnú sťažnosť pri zohľadnení skutočnosti, že sťažovateľka je zastúpená advokátom, odmietol z dôvodu nesplnenia zákonom ustanovených náležitostí podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde.

III.2. K namietanému porušeniu čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu:

15. V čl. 127 ods. 1 ústavy je zakotvený princíp subsidiarity („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“), ktorý znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení práv sťažovateľa a vecne sa zaoberať ústavnou sťažnosťou iba vtedy, ak sa sťažovateľ nemôže domáhať ochrany svojich práv pred všeobecným súdom.

16. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany tohto základného práva alebo slobody, ktorých porušenie namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonne upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (napr. m. m. I. ÚS 103/02, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06). Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde (obdobne III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

17. Z obsahu sťažnostných námietok vyplýva, že sťažovateľka ústavnou sťažnosťou vytýka krajskému súdu všeobecne svojvoľu, nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia, nedôslednú aplikáciu právnej normy. Brojí proti záverom krajského súdu o nezistení porušenia práva na spravodlivý proces, proti nevykonaniu ňou navrhnutého dôkazu, proti neprerušeniu konania, nezohľadneniu účinkov záväznosti vyriešenia prejudiciálnej otázky či posúdeniu záložnej zmluvy ako absolútne neplatnej. Namieta aj rozhodovanie vylúčeným sudcom. V prevažnej miere reprodukuje (zväčša doslovne) text dovolania, v ktorom navyše predkladá vlastné hodnotenie dôkaznej situácie

a polemiku s jednotlivými skutkovými a právnymi závermi súdov v prospech záveru o platnosti záložnej zmluvy z 12. apríla 2010 a kúpnej zmluvy z 12. novembra 2009.

18. Sťažovateľka proti napadnutému rozsudku krajského súdu podala mimoriadny opravný prostriedok – dovolanie, ktoré formálne podporila odkazom na § 420 písm. e) a f) CSP s poukazom na zmätočnosť a označením § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP s poukazom na nesprávne právne posúdenie. Pri formulovaní vecných dôvodov dovolania a konkrétnych výhrad však podľa zistenia ústavného súdu jasne nerozlišovala medzi jednotlivými zákonnými dôvodmi dovolania. Napriek tomu je zrejmé, že v dovolaní uviedla rovnaké námietky ako v ústavnej sťažnosti. Ústavný súd konštatuje, že nemá na opätovné posúdenie jej totožných argumentov právomoc, pretože už boli predmetom posúdenia v dovolacom konaní, ktoré sťažovateľka aj iniciovala a ktoré najvyšší súd zavŕšil vydaním napadnutého uznesenia, ktoré obsahovalo aj vecné posúdenie argumentov sťažovateľky, a to napriek tomu, že v konečnom dôsledku bolo dovolanie odmietnuté. Bližšie výsledky ústavného prieskumu uznesenia najvyššieho súdu uvádza ústavný súd v ďalšej časti.

19. Vzhľadom na to, že je úlohou nielen ústavného súdu, ale aj všeobecných súdov poskytovať ochranu základným právam, ústavný súd v duchu zásady sebaobmedzenia s ohľadom na princíp subsidiarity odmietol ústavnú sťažnosť z uvedených dôvodov podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie (§ 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

III.3. K namietanému porušeniu čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu:

20. Sťažovateľka napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu vyčíta nedostatočnosť odôvodnenia, arbitrárnosť, nezohľadnenie zásadných námietok, prílišný formalizmus.

21. Úlohou dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku je odstránenie najzávažnejších chýb v rozhodnutiach súdov (vady zmätočnosti podľa § 420 CSP), resp. ak dovolateľ namieta nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom, zjednocovanie judikatúry [§ 421 ods. 1 písm. a) a c) CSP], prípadne riešenie zásadných právnych otázok, ktoré neboli vyriešené dovolacím súdom v jeho rozhodovacej praxi [§ 421 ods. 1 písm. b) CSP]. Aj z týchto dôvodov preto prípadné rozhodnutie najvyššieho súdu v dovolacom konaní presahuje hranice rozhodnutia *inter partes*, keďže má oveľa širší a všeobecnejší dosah pre aplikačnú prax všeobecných súdov.

22. Podmienky prípustnosti dovolania rieši zákon. Negatívne posúdenie otázky prípustnosti dovolania nemôže viesť k záveru o porušení základných práv sťažovateľa vtedy, ak zákonné pravidlá dovolanie nepripúšťajú (*mutatis mutandis* IV. ÚS 35/02). Postup súdu v súlade so zákonom nemôže byť dôvodom na vyslovenie porušenia označeného práva sťažovateľa. K takému záveru môže viesť len ústavne neudržateľný výklad zákona najvyšším súdom v otázke posúdenia prípustnosti dovolania. Stanovenie podmienok obmedzujúcich prípustnosť dovolania, je pritom v komplexnom ponímaní legitímne a korešponduje s postavením a úlohami, ktoré najvyšší súd ako dovolací súd plní. Pravidlá týkajúce sa prípustnosti dovolania majú za cieľ zaistiť riadny výkon spravodlivosti a zvlášť rešpektovať princíp právnej istoty, ktorá bola nastolená právoplatným rozhodnutím.

23. Vzhľadom na formuláciu ústavnej sťažnosti sa ústavný súd zameril na tú časť odôvodnenia napadnutého uznesenia, v ktorej sa najvyšší súd zaoberal sťažovateľkou uplatnenými dovolaciami

dôvodmi. Na dovolacie námietky subsumované pod dovolací dôvod podľa § 420 písm. e) CSP dal najvyšší súd jasnú a zrozumiteľnú odpoveď. Ústavný súd nemá pochybnosti o tejto časti odôvodnenia napadnutého uznesenia, nezistil arbitrárnosť záverov najvyššieho súdu. Hoci sa najvyšší súd viac zaoberal subjektívnou stránkou zaujatosti (vyjadrením zákonného sudcu, pozn.), nemožno dospieť k záveru, že by nezohľadnil sťažovateľkou opakovane uvádzané skutočnosti smerujúce aj k objektívnemu hľadisku (blízkosť bydlísk žalobcu a zákonného sudcu, pracovné vzťahy rodinných príslušníkov žalobcu z minulosti na okresnom súde, pozn.), ktoré boli predmetom predchádzajúceho rozhodovania krajského súdu. Najvyšší súd sa tu podľa zistenia ústavného súdu dopustil nepresnosti pri uvedení spisových značiek, čo ale nemá vplyv na ústavnú udržateľnosť jeho záverov. Je potrebné zdôrazniť, že sťažovateľka v ústavnej sťažnosti závery najvyššieho súdu kvalifikovane nespochybnila, v podstate iba zopakovala svoje dovolacie námietky o dôvodoch vylúčenia zákonného sudcu.

24. V súvislosti s dovolacími námietkami vecne odôvodňujúcimi formálne uplatnený dôvod dovolania podľa § 420 písm. f) CSP ústavný súd identifikoval v odôvodnení napadnutého uznesenia odpovede na všetky zásadné námietky sťažovateľky.

25. Najvyšší súd zaujal jednoznačný záver k otázke neprerušenia konania z dôvodu vyhláseného konkurzu na majetok žalovaného v 2. rade aj k postupu okresného súdu pri pojednávaní z apríla 2016, pričom odkazoval aj na napadnutý rozsudok krajského súdu, s ktorého dôvodmi sa stotožnil. Odôvodnenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu obsahuje jasnú odpoveď, že nehnuteľnosti nie sú vo vlastníctve žalovaného v 2. rade, ale žalobcu, čo znamená nesplnenie podmienok na prerušenie konania podľa § 47 ods. 1 zákona o konkurze a reštrukturalizácii. Podstatný je aj záver, že v dovolaní sťažovateľka neuviedla, ktoré konkrétne procesné práva mali byť porušené, čo možno vnímať v spojení s odôvodnením napadnutého rozsudku krajského súdu aj ako odpoveď na námietku o porušeníach práv žalovaného v 2. rade, teda iného účastníka konania. Sťažovateľka sa nemôže domáhať ústavnou sťažnosťou nápravy porušenia práv inej osoby v konaní pred všeobecnými súdmi.

26. Najvyšší súd sa všeobecne, ale akceptovateľne vyjadril aj k dostatočnosti zistenia skutkového stavu a k námietke nevykonania navrhnutých dôkazov, resp. ich hodnotenia v otázke zápisu vlastníckeho práva žalobcu. Iba na základe tvrdenia sťažovateľky, že vykonanie ňou navrhovaného dôkazu mohlo mať pre rozhodnutie podstatný význam, nemožno dôjsť k záveru, že došlo k porušeniu princípu rovnosti zbraní postupom krajského súdu a okresného súdu, na ktoré mal najvyšší súd osobitne reagovať v napadnutom uznesení.

27. Námietku sťažovateľky, že neboli preukázané dôvody absolútnej neplatnosti záložnej zmluvy z 12. apríla 2010 posúdil najvyšší súd ako skutkovú, vychádzajúc z výroku už právoplatného rozsudku v inej veci. Záver najvyššieho súdu k úplnosti a správnosti zistenia skutkového stavu je spojený so záverom o dostatočnosti a úplnosti odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu. Ústavný súd nezistil zo strany najvyššieho súdu taký výklad aplikovaných právnych predpisov, ktorý by bol ústavne neudržateľný.

28. Vo vzťahu k posudzovaniu prípustnosti dovolania sťažovateľky podľa § 421 ods. 1 CSP najvyšší súd dospel k záveru, že tento dôvod nie je vymedzený zákonom predpokladaným spôsobom. Tento jeho záver je odôvodnený pomerne stručne, ale keďže sa ústavný súd oboznámil

aj s textom dovolania, je možné konštatovať, že sa najvyšší súd nedopustil ústavne neprijateľnej aplikácie relevantnej právnej úpravy či prílišného formalizmu.

29. Sťažovateľka v dovolaní odôvodnila prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP tým, že odvolací súd založil svoje rozhodnutie na právnych záveroch, že (i) pri vykonaní pojednávani pred okresným súdom z apríla a mája 2016 nezistil porušenie procesných predpisov dosahujúce mieru porušenia práva na spravodlivý proces, (ii) nebol žiaden dôvod na doplnenie dokazovania oznámením obsahu spisu Okresného úradu Považská Bystrica, (iii) konanie sa vyhlásením konkurzu na majetok žalovaného v 2. rade neprerušilo. Prípustnosť dovolania je podľa sťažovateľky daná aj podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, keďže odvolací súd založil svoje rozhodnutie na právnom závere, podľa ktorého pohľadávka žalobcu je premlčaná, pretože záložná zmluva z 12. apríla 2010 je absolútne neplatným právnym úkonom, ktorý vedie k zákonodarcom nepredpokladaným dôsledkom, prieči sa účelu právnych noriem a odvolací súd dosiaľ nezaujal stanovisko k otázke, či doktrína ochrany práv dobromyseľného nadobúdateľa je aplikovateľná.

30. Je potrebné zdôrazniť, že ak sťažovateľka namietala nesúhlas s právnym posúdením veci, prevzala na seba povinnosť presne vymedziť, ktorý konkrétny právny záver považuje za nesprávny a v čom konkrétne vidí jeho nesprávnosť. Ak sťažovateľka nesformulovala svoje dovolacie námietky jasnejšie a nepokúsila sa o dôslednejšiu právnu argumentáciu, vystavila sa riziku ich posúdenia najvyšším súdom ako bežnej polemiky. Pozornosti ústavného súdu neušlo, že námietky, ktoré sťažovateľka formálne označila ako dôvody dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, najvyšší súd vecne posúdil ako namietané dôvody zmätočnosti, čo v okolnostiach prípadu ústavný súd považuje za prijateľné.

31. Záver najvyššieho súdu o neprípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP nemožno považovať za formalistický, pretože sťažovateľka sa ani nepokúsila vymedziť dovolací dôvod spôsobom uvedeným v § 432 CSP, teda kvalifikovanou právnou argumentáciou s uvedením vlastného právneho názoru na riešenie spornej právnej otázky.

32. V nadväznosti na už uvedené ústavný súd pripomína, že súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nie je povinnosť súdu akceptovať dôvody prípustnosti opravného prostriedku uvádzané sťažovateľom, v dôsledku čoho ich „nerešpektovanie“ súdom ani nemožno bez ďalšieho považovať za porušenie ním označeného základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ani práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. V opačnom prípade by totiž súdy stratili možnosť posúdiť, či zákonné dôvody prípustnosti dovolania vôbec boli naplnené. Takýto postup a rozhodnutie dovolacieho súdu Civilný sporový poriadok výslovne umožňuje, preto použitý spôsob v konkrétnom prípade nemohol bez ďalšieho znamenať odoprenie prístupu sťažovateľky k súdnej ochrane v konaní o dovolaní.

33. Zo strany najvyššieho súdu nedošlo napadnutým uznesením k takému zúženiu výkladu ustanovení o prípustnosti dovolania, ktoré by mohlo viesť ústavný súd k záveru o neprípustnom a neústavnom odopretí práva na prístup k súdu a na spravodlivé súdne konanie. Vecne reagoval na jej podstatné dovolacie námietky. Ústavný súd pre úplnosť dodáva, že nezistil zo strany najvyššieho súdu nerešpektovanie nálezú ústavného súdu č. k. II. ÚS 291/2018 zo 6. decembra 2018, pretože najvyšší súd sa vskutku vecne zaoberal jednotlivými námietkami sťažovateľky v rozsahu, v akom na to disponoval právomocou a v akom mu to umožňovalo dovolanie sťažovateľky.

34. Sťažovateľka ani v ústavnej sťažnosti nepredložila konkrétnu ústavnoprávnu argumentáciu spochybňujúcu udržateľnosť záverov najvyššieho súdu, skôr opakovala svoje skoršie námietky a predložila všeobecné výhrady o arbitrárnosti, nedostatočnom prieskume, nedostatočnom odôvodnení či nezohľadnení dovolacích dôvodov a jej nazerania na skutkové a právne otázky. V prevažnej miere ide o opakovanie dôvodov uvedených v dovolaní a predtým v odvolaní, čím stavia ústavný súd do pozície ďalšej inštancie, ktorá by mala opätovne posudzovať rovnaké námietky. Takéto postavenie ústavnému súdu neprináleží, keďže nie je opravnou inštanciou všeobecných súdov (I. ÚS 31/05).

35. Ústavný súd nezistil v odôvodnení napadnutého uznesenia najvyššieho súdu také nedostatky, ktoré by mu umožnili pristúpiť k vysloveniu porušenia označených práv sťažovateľky, keďže spôsob posúdenia sporných otázok nemožno posúdiť za svojvoľný, nezistil ani extrémny rozpor medzi vykonaným dokazovaním a skutkovými zisteniami súdov. Aj keď najvyšší súd nedal podrobnú odpoveď na každú jednu čiastkovú námietku tvoriacu podklad dovolacej argumentácie, ústavný súd považuje odôvodnenie jeho rozhodnutia za dostatočné a nevybočujúce z limitov spravodlivého procesu. Najvyšší súd svoje právne názory ústavne akceptovateľne odôvodnil, jeho úvahy sú zrozumiteľné, konzistentné a spätne preskúmateľné. Konanie ako celok považuje ústavný súd v konečnom výsledku za spravodlivé.

36. Ústavný súd podotýka, že obsahom základného práva na súdnu ochranu, resp. spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nie je garancia, že rozhodnutie súdu bude spĺňať očakávania a predstavy účastníka konania.

37. Nezistiac medzi namietaným porušením práva sťažovateľky na spravodlivý súdny proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru a účinkami výkonu dovolacích právomocí prejavovaných v napadnutom uznesení žiadnu príčinnú súvislosť, ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

38. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími návrhmi sťažovateľky uvedenými v petite jej ústavnej sťažnosti nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. marca 2022

Ladislav Duditš
predseda senátu